

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

192. An necessariò, qualiter, quo fine & ordine, ad quem effectum ante institutionem præmittendum edictum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

Quaestio 191. An institutio fieri possit ante lapsum terminū edicti, & sic facta sit nulla?

Respondeo: institutio facta ante lapsum terminū edicti, est nulla. Corrad. l. 4. c. 3. n. 30. & 28. citans Riccium in *pr. fori Eccl. decis.* 161. Quin & facta vix elapso termino habetur pro praecipitata, & est nulla tanquam facta non adhibita cognitione causae; ad validitatem enim institutionis pertinet, ut praemittatur cognitio horum 4. vacationis beneficii, clarae existentiae juris patronatus, habilitatis praesentati, praesentationis factae in tempore, quae licet supponi videantur in ipso actu praesentationis valido; supponuntur quidem simpliciter in isto actu, discutienda tamen, antequam deveniatur ad institutionem. Lott. l. 2. q. 13. num. 57. & 58.

Quaestio 192. An necessario, qualiter, quo fine, & ordine, ad quem effectum ante institutionem praemittendum edictum?

1. Respondeo ad primum: post factam praesentationem, & praesentati acceptionem necessario expedienda sunt literae edictales seu edictum, quo citentur, seu vocentur omnes, quorum interest; ita ut sine hujus edicti citatorii legitima publicatione facta institutio sit nulla. Pirh. ad *h. r.* num. 3. Corrad. l. 4. c. 3. num. 28. citans Riccium, Garc. p. 9. c. 4. num. 1. (qui etiam num. 2. ait expressè id procedere in Canonicatibus, aliisque simplicibus beneficiis, citans pro hac Jo. Andr. Anchar.) Lott. l. 2. q. 13. num. 20. & 23. ubi ait, quod propter omissionem dicti edicti vitietur actus institutionis ipso jure propter decretum irritans appositum in *can. paulo* post citando, ut communiter DD. (quorum plures citat, uti & plures *Rorae decis.*) in *c. finale. de elect.* quem textum, etsi expressè non nisi de confirmatione electionis loquatur, extendi tamen ad institutionem, uno ore, ut ait Corrad. num. 20. faterentur AA. & nominatim Garc. *loc. cit.* citans gl. Jo. Andr. & c. in *cit. c. Lamb. p. 2. l. 2. q. 6. 4. 2. q. 12. Flores de Mena. Roch. & c. contra Bellamer. decis. 619.* & quosdam alios. Ait nihilominus Lott. num. 24. & seq. quod etsi eadem ratio, super qua fundatur dispositio *cit. c.* (nimirum quod nemini, ut ait Apostolus, citò manus imponenda; ne competitor aliquis seu oppositor legitimus supplantetur) locum habere videatur in institutione, sicut in electionis confirmatione; & hinc dictum textum sic interpretentur de institutione quoque DD. hoc tamen inductum per interpretationem non habeat tantam vim, quantam haberet, si specialiter quoque sic statutum de institutione in *dicto cap.* Ed quod licet quilibet institutio amplietur & restringatur ad limites rationis in ea expressè, adeo etiam, ut eadem ratio decidat omnes casus, non per extensionem, sed per comprehensionem, ad instar generis complectentis omnes suas species; id tamen procedat in ratione identica, non in similitudinaria, ut Suar. *de l. l. 6. c. 3. num. 3. & 4.* & quidem non nisi in identica adaequata, & usque adeo intrinseca & universali, ut omnes casus, qui ejus vi in lege comprehenduntur in ordine ad justitiam & prudentiam legis necessario connectantur; ita ut sit contra rectam rationem & prudentiam, in quibusdam casibus tantum, & non in omnibus eandem rationem participantibus disposuisse, ut Suar. *loc. cit. num. 20. & 21.* Quapropter ait Lott. à n. 28. quantum pertinet ad vim obligativam, non videtur in hac materia institutionis, & sic diversa à ma-

teria confirmationis pluris aestimanda ea interpretatio, sive extensiva, sive comprehensiva, quam simplex interpretatio probabilis, non necessaria; utpote quae à prudentum interpretatione tantum dependet; cum necessaria ad solum principem spectet; uti etiam, quod nomine *electionis* late sumptu veniat ipsa praesentatio, & quod dicta ratio non videatur extranea ab actu institutionis, non tam necessario, quam probabiliter tantum, extensionem hujus textus ad institutionem importat; nam neque dicta ratio ita est intrinseca utrique materiae, confirmationis nimirum, & institutionis; ut hos casus connectat in ordine ad justitiam legis, & prudentiam legislatoris, & hinc legislator redargui possit injustitiae, aut imprudentiae, cur magis eam rationem applicuerit materiae confirmationis, quam institutionis, alterive simili, prout requiritur ad effectum, ut extensio sortiatur plenam vim obligativam; cum dicta ratio, nempe desertio celeritatis, non militet in omnibus casibus, sed plures sint, in quibus celeritas commendetur, reprobeturque ab Apostolo celeritas, sed indidrecta; ut Lott. à num. 32. Ex quibus omnibus concludit Lott. n. 34. non male pronunciatum à Rota apud Bellamer. *cit. decis. 619. cit. c. fin.* inducere jus novum, à communi exorbitans, ac proinde extendi ad terminos confirmationis, & non extendi ad materiam institutionis, sustentabilemque esse opinionem Bellamer. in ipsa vi obligatoria legis, tamen si dicat praevallere sententiam contrariam, eamque communiorem esse.

2. Porro requiri adhuc dictum edictum sub pena nullitatis institutionis, dum agitur de prima praesentatione & institutione in beneficio recens erecto, vacante à primava illius institutione; dum fundator adhuc vivit, & praesentatur is, quem patronus voluit primò habere beneficium, isque notoriè esset bonus & idoneus, tradit Corrad. *loc. cit. num. 27.* Argumento *dicti cap. fin.* dicens, esse sententiam in praxi receptam ex omnium Curialium Ecclesiasticorum communi observantia, contra Lamb. p. 2. l. 2. a. 8. q. 6. Item requiri adhuc edictum tanquam de substantia, idem Auctor tradit; etiam si beneficium juris patronatus de proximo vacavit, & in illius vacatione omnes solennitates, juxta dictum *c. fin.* servatae fuerint; ita ut constet, praesentantes fuisse patronos, & in quasi possessione praesentandi, praesentatum idoneum, nullumque adesse competitorum, aut compraesentatum; ed quod interim potuisset aliquis reperisse aliqua jura, ut contradicere possit, & si citaretur, illa produceret; alias non citat pro hoc Lamb. *ubi ante a. 13. num. 1.* Et in summa lex illa de ponendo edicto officit, seu obligat omnes inferiores Papae Ordinarios, qualescunque illi sint, in tantum, ut quis Legatus Papae in provincia sibi demandata Ordinarius reputatur, juxta *c. 2. de off. leg. in 6.* juxta *gl. v. reputantes;* nisi & ipse praemittat hoc edictum, institutio per ipsum facta de praesentato coram illo sit ipso jure nulla. Lott. l. 2. q. 13. n. 42 & 43, citans Rotam in *Valentinae beneficii,* 10. Martii 1617.

3. De cetero opus non est edicto, ejusque omisio non importat nullitatem institutionis, primò in Ecclesiis, ubi non viget usus istiusmodi edicti; ed quod, cum appositio & publicatio edicti sit juris positivi, contra illud praevallere potest consuetudo. Garc. p. 9. c. 4. num. 10, citans Aym. *conf. 63. n. 2.* & Rotam. & num. 12. subdens, quod, cum ista consuetudo non sit contra jus clarum, sed contra communi-

muniorum opinionem & decisiones Rotæ, sufficere decennalem, Corrad. *loc. cit. num. 29.* citans Riccium *resol. 160. num. 76.* Lott. *loc. cit. num. 36.* dicens, valere tantum necessitatem ponendi edicti, ubi contrarium consuetudine aut jure aliquo singulari non est receptum, citat pro hoc Puteum. *decis. 298. l. 1.* (qui tamen dicat alleganti hujusmodi consuetudinem incumbere onus probandi illam) & *num. sequenti* addit: cum objicitur defectus hujus edicti contra possessorem beneficii, cui nulla est necessitas justificandi titulum, solum possibilitatem hujus consuetudinis objectum elidere. Quin etiam *num. 39.* subdit ad evitandam penam nullitatis institutionis ex omissione edicti sufficere quamcunque causam apparentem, v. g. quia unus ex patronis ore tenus sibi (intellige, ad quem spectat publicatio edicti) dixisset, se consentire in præsentationem ab altero; vel quia per sententiam iudicis appellationis sibi iustum fuerat, illico progredi ad institutionem sine aliquo edicto.

4. Secundò: locum non habet, neque ullatenus requiritur in institutionibus Apostolicis, dum nempe Papa in suis casibus de beneficiis juris patronatus, sive laicalis sive Ecclesiastici, sive in forma gratiosa, sive in forma dignam providet; quæ provisiones Apostolicæ succedunt loco institutionis non quidem ex eo, ut Lamb. *l. 2. p. 2. q. 6. a. 3.* quod dictæ provisiones potius sint solidæ collationes, quam institutiones; sed ex eo, quod in his cesset ratio doli considerata per text. *cit. c. fin. Lott. l. 2. q. 13. num. 41.* & ex eo Corrad. *l. 4. c. 3. num. 21.* & *num. 24.* hanc etiam dans rationem: quod Papa non ligetur constitutionibus juris positivi, possitque tollere & supplere solemnitates juris, & quod ad beneficia patronatus Urbis suæ præsentati & certâ scientiâ purget omnem suspensionem; quare necesse non est, ut servetur subtilitas juris juxta quod Bald. in *l. rescriptum. c. de precibus Imperatori offer.* in consistorio Principis non curatur de subtilitatibus juris; quia attenditur magis veritas, quam iudiciorum ritus: & ideo dicimus, quod coram Principe juris ordo non servetur. Unde jam fit, ut neque Executor literarum Apostolicarum, datarum cum clausula: *verificato prius coram te jure patronatus:* teneatur proponere edictum; sed sufficiat simpliciter verificari jus patronatus ac præscriptum. *Trid. sess. 22. c. 9.* omittis requisitis per *cit. c. fin. AA. idem l. cit.*

5. Tertio: non requiritur edictum, quando Ordinarius, non ex vi præsentationis confert beneficium juris patronatus, sed quia ejus collatio ob non factam in tempore præsentationem ad eum devolvitur; lex enim *cit. c. fin.* servanda non est in libera collatione, ut rectè Vivian. *l. 9. c. 1. num. 8.* apud Corrad. *loc. cit. num. 23.* dum autem collatio ad Ordinarium ob dictam rationem devolvitur, is liberè confert beneficium. Corrad. *ibid.*

6. Respondeo ad secundum: ubi hujusmodi edictum exigitur (cujus formulam vide apud Lamb. *l. 2. p. 2. q. 6. a. 22. num. 2.*) attendendum, ne in aliquo substantiali illius peccetur; ut ait Lott. *loc. cit. n. 44.* Requiritur itaque primò, ut in edicto terminus competens, juxta quod dicitur *cit. c. fin.* habitâ scilicet ratione distantia loci, in quo morantur, de quorum præjudicio agitur; dilationes enim iudicis arbitrio commisit sunt ex locorum distantia & negotiorum qualitate. Lott. *num. 45.* Secundò: necessaria est assignatio termini peremptorii, hoc est, quo perimatur ulterior disceptatio, & qui non pa-

titur adversarium ultra tergiversari. Corrad. *loc. cit. num. 30.* ex Vivian. *Lott. num. 46.* dicens id perpetuò verum, ubi unicum edictum sub unica citatione proponitur. Tertio: non sufficit citatio generalis per edictum illorum, quorum interest, sibi qui sint, qui se velint opponere; sed requiritur citatio specialis & nominatim facta, si appareat oppositor, seu ubi prætendentes jus patronatus sunt certi, ita ut aliàs edictum & institutio secuta sint nulla. Garc. *loc. cit. num. 8.* citans de super claram Rotæ *decis. in una Forolivienfisi juris patronatus 8. Febr. 1599.* Corrad. *cit. c. 3. num. 28.* citans Vivian. *l. 10. p. 2. num. 20.* subdit tamen Corrad. ubi est contrarius usus, nimirum non citandi alios certos patronos citatione speciali, sufficit sola citatio generalis, prout servari in aliquibus Hispaniæ partibus, nominatim in Episcopatu Abulensi, testatur Garc. *cit. num. 12.* Quarto: debet affigi in loco publico (puta ad valvas vacantis Ecclesiæ, seu in qua situm beneficium aut altare, vel Ecclesiæ Cathedralis, aut majoris illius loci, ut Corrad. *loc. cit. num. 33.* ex Vivian. *l. 9. c. 1. num. 5.* ne quid fraudis suspicari possit. Corrad. *ibid. Lott. num. 27.* juxta Gl. in *cit. c. fin.* qui etiam addit *num. 48. & 49.* debere quoque legitime constare non solum de affixione; sed etiam de reflexione; & sic, quod fuerit lectum, atque ibi relictum per congruum tempus; nec stari simplici assertioni Notarii sine testibus; citat pro hoc potestremo Puteum *decis. 5. l. 3.* & pro altero Cassador. *decis. 4. de dolo.* & aliquot Rota *decis.*

7. Respondeo ad tertium: necessitas hujus edicti intenta est ad promovendum ipsum instituendum; non autem ad validandum actum præsentationis præcedentis, ad quem nemo vocandus est. Lott. *cit. q. 13. num. 21.* citans Aym. *cons. 6. n. 1.*

8. Respondeo ad quartum: effectus seu virtus hujus edicti præcipua est; quod factâ præsentatione, etiam per patronum putativum, & post lapsum termini patronus alius, etiam verus & legitimus comparens pro ista vice non audiatur. Lott. *num. 50.* Corrad. *num. 31.* Garc. *p. 9. c. 4. n. 14.* Nec suffragatur tali comparenti post terminum edicti elapsum, quod nondum elapsum sit quadrimestre, vel semestris datum patronis ad præsentandum; quia non proponitur edictum nisi post factam ab aliquo præsentationem, & sic in actu isto consumitur dilatio ista quadrimestris, vel semestris, & in ipso edicto præfigitur terminus contra omnes in genere: unde licet patrono postea comparenti non imputetur, quod non præsentaverit in termino edicti; cum edictum id non contineat; imputatur tamen, cur in termino edicti non comparuerit, & deduxerit jus suum. Lott. *num. 52. & 53.* citans Lamb. & Rot. Verùm intelligenda hæc, dum secuta est institutio, & res non est amplius integra; re enim adhuc integrâ, seu necdum factâ institutione, etiam post terminum edicti, comparens verus patronus præsentare potest, & admitti debet ejus præsentatio (saltem dum impeditus fuit, vel in veritate edictum ignoraverit; ut indicare videtur Corrad. *cit. n. 31.*) ita AA. *idem*, contra citatos ab illis Felin. Oldr. Roch. tenentes; etiâ re integrâ, adhuc talem venientem post terminum edicti audiendum & admittendum non esse; qui tamen videntur id velle de eo, qui etsi sciret edictum, & impeditus non fuit, venit serius, de quo idem expressè sentit Lott. *num. 56.* dum etiam ait, si iustum impedimentum non adduxerit; semper posse videri rem minus integram, ut admitti possit, idque etiam, si subsecuta

institutio invalida valido edicto: citat pro hoc Rotam. Item intelligenda sunt, dum edictum & subsequens institutio sunt valida; si enim institutio fuisset invalida; puta, quia precipitata, vel facta contra mentem fundatoris, non esset attendenda; nec ullum præstaret impedimentum, quò minus veniens post elapsum terminum edicti, & subsequens talem invalidam institutionem præsentare possit. Similiter edicto existente nullo, inde quoque; inficeretur institutio, res profus reputaretur adhuc integra, & deberet admitti, qui se opponeret. Lott. num. 54. & 55.

PARAGRAPHVS III.

De Personis instituendis &c.

Questio 193. Quando in potestate institutoris sit gratificari uni ex præsentatis præ alio?

1. Respondeo primò: aliter non est locus gratificationi, quàm dum vota sunt æqualia. Lott. l. 2. q. 11. num. 134. juxta text. c. cum autem, de jure patronatus.

2. Respondeo secundò: ex pluribus præsentatis ab eodem patrono æquè dignis liberum est institutori instituire, quem maluerit. Castrop. cit. d. 2. p. 9. num. 1. Barb. de potest. Episc. p. 2. alleg. 72. num. 199. juxta cit. c. autem, & à tali gratificatione non datur appellatio. Corrad. l. 4. c. 6. n. 56. citans Fusc. de visit. l. 2. c. 10. num. 3. Vivian. l. 10. c. 4. num. 9. Lott. l. 2. q. 51. num. 47. cum, ut Lott. talis gratificatio pendeat à libera facultate Episcopi. Idem dicendum videtur, nimirum quòd institutor gratificari possit uni ex pluribus æquè dignis præsentatis æqualiter, seu in æquali numero suffragiorum à diversis patronis; sic supponunt Lott. loc. cit. Corrad. & Castrop. & expressè tenet Less. cit. c. 34. n. 33. contra Pirh. ad tit. de jurep. n. 100. ubi ait: nequidem in hoc casu posse institui etiam digniorem; eò quòd neutra præsentatio sit valida; cum ad validam præsentationem requiritur, ut facta sit à majori numero patronorum, & ut in discordia præsentatus non solum majoribus adjuvetur meritis, sed etiam plurium approbetur consensu, juxta cap. quoniam; Possè tamen adhuc uni præ altero gratificari in hoc casu, si patroni ab initio convenissent, præsertim sub juramento, se non variaturos, nec alium præsentaturos.

3. Respondeo tertio: dum ex æqualiter præsentatis, sive ab uno, sive à diversis patronis, alius alio est notabiliter dignior, non est locus gratificationi; sed tenetur tunc (etiam sub mortali, ut expressè Vivian. de jure patronatus. l. 16. c. 9. num. 5. apud Corrad.) instituire digniorem. Pirh. loc. cit. Corrad. l. 4. c. 6. num. 51. Barb. loc. cit. nu. 200. Roch. v. honorificum. q. 15. Azor. p. 2. l. 6. c. 22. q. 14. Lopez. &c. quos citat & sequitur Castrop. num. 3. Argumento c. si forte. d. 63. ubi præcipitur Metropolitanò præferre electionem dignioris, non ob aliam rationem, quàm quia maximè decet, ut in jure æquali electionis præferatur is, qui Ecclesiæ utilior & convenientior est; quæ ratio, cum in institutione æqualiter locum habeat; idem de ea affirmari debet: contrarium sentientibus Jo. And. Host. Cardin. & aliis in cap. cum autem. apud Castrop. eà nixis ratione; quòd neque jure positivo, neque naturæ obligetur ad hoc institutor: non

jure positivo; quia id nullibi cautum in eò reperitur; citatus autem textus c. si forte. loquitur tantum de electione Episcoporum: non natura, quia ex majore vel minore dignitate non competit præsentatis jus aliquod speciale ad beneficium. Quòd si tamen idoneus magis idoneo prælati fuerit & institutus, tenebit institutio, magis idoneo tamen non appellante. Corrad. num. 52. citans Rot. Porro non statim censendus dignior, qui sanctior & doctior; sed qui juxta munus & rem, cui præficiendus, est aptior. Corrad. cit. num. 52. ex Vivian. loc. cit. sic quoad dignoscendum hanc majorem dignitatem qualitas originis debet præferri extraneo, & diocesanus non diocesano magis idoneo. Corrad. loc. cit. num. 54. citans c. nullus. & ibi Gl. d. 61. Mandos. ad reg. 16. q. 43. n. 3. Marc. Anton. Variar. resol. l. 1. resol. 104. n. 2. &c. & quod potius oriundis, quàm externis conferenda sint beneficia, ait Covar. q. pract. c. 35. num. 5. Paris. de resign. l. 4. q. 7. num. 1. Gonz. ad reg. 8. gl. 9. §. 1. n. 37. &c. apud Corrad. item præferendus actu sacerdos non sacerdoti, maximè, cum Capellania habet annexum onus legendi missas; etsi enim ea per hoc non sit sacerdotalis (possunt enim missæ illæ legi per alium) reddit tamen illum magis idoneum præ non sacerdote. Corrad. ibid. ex Vivian. ubi ante num. 9. & Garc. p. 7. c. 9. num. 11. Item pauper præferendus diviti, præsertim si pauper sit nobilis. Corrad. num. 53. ex eodem Viviano. Præferendus tamen dives pauperi, ubi Ecclesia debitis onerata. Corrad. ex Vivian. & Barb. alleg. 72. num. 205. siquidem ut gl. in c. constitutus. v. impositam. de appell. per manus divitum Ecclesiæ sustentantur, & augentur; à Clericis pauperibus sæpe spoliantur, pro sublevandis eorum familiis; & ut gl. in cit. c. ex literis. de pignore, bona prælati sunt hypotheca Ecclesiæ, si malè administrantur; & in prælato paupere Ecclesia caret refugio talis hypotheca; Quas gl. offas refert Felin. in c. ad aures. num. 1. de rescriptis. Item præferendus est, qui est de linea fundatoris, etsi id fundator expressè non requisierit. Corrad. loc. cit. citans c. bona. de postul. & ibid. Abb. in præl. & Vivian. ubi ante. num. 11. & citam ab eo Rotam in Romana Capellania. 15. Jan. & 15. Martii 1564. Item cæteris paribus potens præferendus est impotenti; quia melius potest Ecclesiam conservare. Corrad. n. 55. citans Gl. & Abb. in c. constitutus. de appell. sic præferendus non beneficiatus beneficiato (maximè tante decreto Trident. sess. 24. c. 17. quòd singulis personis singula sint conferenda beneficia) etiam si beneficiatus talis paratus esset petere dispensationem super pluralitate beneficiorum; cum ille magis sit idoneus, qui nõ eget quàm qui eget dispensatione. Corrad. n. 56. & n. 5. citans Decium conf. 542. n. 14. & Seraph. decis. 767. n. 1. & nõ egens dispensatione sit habilis de jure communi; egens autem dispensatione per viam dispensationis & privilegii potentius autem sit jus commune, quàm privilegium. Corrad. ibid. n. 54. citans Vivian. in c. 9. n. 29.

4. Quæ cum ita sint, debet Institutor præferre præsentationem magis rationabiliter factam; cum gratificatio sit facienda cum judicio rationis; ac proinde attendere debet & cogitare, meliorem electionem seu præsentationem debuisse & potuisse facere clericum, quàm laicum; Corrad. ibid. ex Lamb. p. 3. l. 2. a 17. n. 6.

5. Denique hic observandum ex eodem Corrad. n. 57. & seq. circa hanc gratificationem, sæpe haberi recursum ad sedem Apostolicam; ex parte illius, qui

scit